

Acte amb motiu del Dia Internacional de Record de les Víctimes de l'Holocaust (Palau del Parlament, 26 de gener de 2009)

El president

Molt honorable president de la Generalitat de Catalunya, honorable vicepresident, il·lustres membres de la Mesa del Parlament, diputades, diputats, senyores, senyors, com a president del Parlament em plau donar-los la benvinguda a la seu del poder legislatiu català, que un any més s'honora de participar en els actes que arreu del món tenen lloc amb motiu del Dia Internacional de Record de les Víctimes de l'Holocaust.

Aquest Parlament, que representa el poble de Catalunya, que ha expressat repetidament el seu compromís amb la pau, no pot deixar de recordar i condemnar un dels episodis més abominables de la història de la humanitat. Un cop més, doncs, retem homenatge als pobles, als col·lectius i a les persones perseguits i atroçment executats pel nazisme, i expressem reconeixement per a tots els qui van arriscar les seves vides per fer front a l'holocaust.

La llum de les espelmes que ara encendrem és la llum que honora la memòria de les víctimes, és la llum de la dignitat humana, i alhora és també la que ens adverteix del monstre del nazisme, de la crueltat que s'amaga en la mateixa humanitat.

Estem obligats a mantenir-ne viu i present el record, a impedir que el pas del temps deformi o debiliti el que va ser, el que va succeir, ja que només així aconseguirem evitar que es repeteixin els errors i els horrors del passat. Amb aquest gest d'homenatge, per tant, també diem a la història que mai més, mai més, no podem permetre l'holocaust ni res que hi pugui ser comparable.

Feta aquesta introducció, procedim a l'encesa de les sis espelmes del record per sis representants de les víctimes de l'holocaust.

La primera, l'encén la senyora Esther Benhamu, en representació de la comunitat jueva de Catalunya, pels jueus exterminats pels nazis.

La segona, l'encén la senyora Esther Benzaquen, alumna del col·legi hebreu Hatikva de Catalunya, pels infants que van perdre la vida a les cambres de gas.

La tercera, el senyor Edmond Gimeno, supervivent dels camps de Buchenwald, Mittelbau-Dora i Bergen-Belsen, per les víctimes catalanes i les de l'Estat espanyol que van ser assassinades als camps de concentració.

En nom dels altres col·lectius perseguits pel nacionalsocialisme, la senyora Elisabet Vendrell, vicepresidenta del Consell Nacional de Lesbianes, Gais i Homes i Dones Bisexuals i Transsexuals, encendrà la següent espelma.

Pels Justos entre les Nacions, els homes i les dones que van arriscar la vida per salvar els perseguits, el senyor Aaron Azagury, president de la B'nai B'rith de Catalunya.

Finalment, pels supervivents de l'holocaust, que trobaren un refugi que els permeté refer la vida i mantenir la identitat, l'honorable senyora Einat Kranz, ministra consellera de l'ambaixada d'Israel a Espanya.

I ara, si us plau, els demano que es posin dempeus per guardar un minut de silenci, que clourà amb la interpretació d'"El cant dels ocells".

Moltes gràcies als representants de l'Escola Superior de Música de Catalunya.

I seguint l'ordre previst al programa em complau donar la paraula al senyor Josep Morell, delegat a Catalunya de la secció d'informació pública dels Testimonis Cristians de Jehovà, en representació dels Testimonis de Jehovà.

El Sr. Josep Morell (representant dels Testimonis de Jehovà)

Molt honorable president senyor José Montilla, molt honorable president senyor Benach, senyores i senyors, en nom del Cercle Europeu d'Antics Deportats i Internats Testimonis de Jehovà vull manifestar sincerament el nostre agraïment al Parlament de Catalunya per l'organització d'aquest acte, que dona peu a escoltar el nostre col·lectiu, que malauradament va ser constituït víctima d'aquella barbaritat durant dotze anys, del 1933 al 1945.

Avui som aquí commemorant el seixanta-quatrè aniversari de l'alliberament dels camps de concentració nacionalsocialistes, el seixanta-quatrè aniversari de la fi de l'holocaust nazi.

Les quasi tres mil víctimes mortals, d'uns deu mil deportats en total, Testimonis de Jehovà són prou argument per recordar-ho, per tal que, com ha dit el senyor Benach anteriorment, no es repeteixi. Com va escriure Jorge Santayana, "qui oblida la història està condemnat a repetir-la".

Els motius que tenia Hitler per prendre acció contra aquest minoritari col·lectiu varen ser quatre: els Testimonis de Jehovà no repetien "Heil Hitler", expressió que significava "la salvació és d'en Hitler"; no participaven en la guerra; no van deixar de predicar ni de reunir-se, activitats llavors il·legals, i no compartien la filosofia nazi respecte a la superioritat de la raça ària sobre els altres.

Els Testimonis de Jehovà van ser l'únic grup que podia sortir en llibertat dels camps de concentració. Només calia que firmessin un document renunciant a la seva fe. La immensa majoria no ho van fer. Van preferir patir, fins i tot morir, abans de ser infidels a Déu. Tenien la mateixa determinació que l'apòstol Pere molts segles abans quan va advertir als governants jueus: "Cal obeir Déu abans que els homes". Hitler, veient que no transigien, va esclatar dient: "Aquesta raça serà exterminada a Alemanya!"

Aquesta història mereix ser recordada, com afirmà fa quinze anys el "Washington Post" a propòsit del museu de l'holocaust de Washington: "Rèquiem pel passat, posada en guàrdia pel futur". El passat és mort, però el futur no es troba pas exempt d'amenaques. Hi ha altres totalitarismes, hi ha altres genocidis, prop de casa nostra. Com va escriure Thomas Mann, un premi Nobel de literatura: "El silenci només serviria per fomentar la indiferència moral del món."

Acabant com he començat, som aquí per contribuir modestament perquè aquesta tragèdia no es repeteixi.

Agraïm molt al Parlament de Catalunya que faci possibles actes commemoratius com aquest. Amb aquest tarannà estic segur que mai més no es tornaria a repetir una barbaritat com aquella.

El president

Moltes gràcies, senyor Morell. Seguidament és la senyora Elisabet Vendrell, vicepresidenta del Consell Nacional de Lesbianes, Gais i Homes i Dones Bisexuals i Transsexuals, que ens parlarà en representació del col·lectiu d'homosexuals.

La Sra. Elisabet Vendrell (vicepresidenta del Consell Nacional de Lesbianes, Gais i Homes i Dones Bisexuals i Transsexuals)

“Sin aliento tras el largo pedaleo bajo el cálido sol de la tarde, guardan las bicicletas en el sótano y suben de dos en dos los escalones hasta su piso, ansiosas de relevar por fin a Lola en el cuidado de los niños. ‘Han sido buenos?’, tararea alegremente Lilly en cuanto se abre la puerta. Pero los ojos azul grises de Lola están muy abiertos por el espanto. ‘Gestapo’, articula en silencio con los labios. En el mismo instante aparecen detrás de ella dos hombres salidos de la oscuridad de la vivienda. Empujan a Lilly y a Felice hasta el cuarto de estar y mandan a Lola al cuarto de los niños. Entonces las separan. Lilly tiene que seguir hasta el dormitorio al otro hombre de uniforme marrón, bajo y enjuto, y Felice se queda con el jefe. ‘¿Cuánto tiempo hace que Lilly conoce a Felice?’, quiere saber el hombre bajo, y ‘¿desde cuándo vive en su casa?’, preguntas a las que Lilly responde con la verdad. Vuelven al cuarto de estar, encaran a ambas en un interrogatorio: amigos, conocidos, señas... Después de unas dos horas suben más hombres de las SS que esperaban en un camión varias casas más allá. ‘Ahora ya os podéis besar’, ordena el de cabellos negros con una mueca maliciosa. ‘Y usted, jovencita, también debería venir con nosotros’, vocifera, ‘pero por esta vez la perdonamos a causa de estos pobres niños inocentes.’ En silencio, Felice se quita del dedo mediano el anillo de la gran piedra verde, se lo da a Lilly y la besa en la frente. Entonces se la llevan.”

Triangles negres per a les dones lesbianes, triangles de color bordeus per als transsexuals, triangles roses per als homes gais. Són, som, els altres grans col·lectius perseguits pel nacionalsocialisme alemany.

Els triangles negres eren utilitzats per identificar les dones considerades antisocials. Aquelles dones sense marit, no sotmeses a les normes, les dones prostitutes, les que no volien tenir fills i les lesbianes. El seu crim era la seva pròpia existència en una

societat misògina. En les societats misògines el crim és ser dona, i ser lesbiana és un greuge afegit. I al règim nazi qualsevol dona independent podia ser qualificada de lesbiana.

Les dones lesbianes en els camps de concentració nazis són les grans oblidades; gairebé mai reconegudes. Un exemple més de la invisibilitat de les dones lesbianes al llarg de la història. Però aquesta és una invisibilitat dolorosa, perquè l'omissió i la desmemòria han provocat la negació d'aquests fets. Cal la recuperació de la memòria històrica de les dones que van sofrir repressió i que van ser assassinades per causa de la seva opció sexual. Cal donar veu a les dones que no en van tenir, cal donar veu al seu patiment i a la situació d'homofòbia que encara avui pateixen lesbianes, transsexuals i gais.

Es parla sempre de l'holocaust dels jueus, i mai de l'holocaust dels homosexuals. I encara menys es parla de l'holocaust de les lesbianes i dels transsexuals. I és que encara avui existeix la censura a una part de les víctimes dels camps de concentració. I la reparació a les lesbianes i a les dones i els homes transsexuals encara avui la tenim pendent.

Cal no oblidar el nostre passat, que no és tan llunyà, ni tampoc irrepetible, per evitar la indiferència mundial davant l'assassinat sistemàtic de milions de persones, la humiliació i la degradació progressiva de persones humanes innocents, la seva misèria i el seu dolor infinit.

Des del Consell Nacional de Lesbianes, Gais i Dones i Homes Bisexuals i Transsexuals de Catalunya encenem la flama, aquesta flama, la flama del record per no oblidar mai més els genocidis i la violència, i per lluitar contra la lesbofòbia, l'homofòbia i la transfòbia, que segueix assassinant, torturant, empresonant i discriminant avui arreu del món.

El president

El senyor Antonio Carmona, vicepresident del Consell Estatal del Poble Gitano, en representació del poble gitano, té la paraula.

El Sr. Antonio Carmona (vicepresident del Consell Estatal del Poble Gitano)

“Lachi Tumarí Riaj, buenas tardes”, bona tarda. “Naj suko jakhia kale vust sudre achipen ilo chindo biogisco, nanay roipen.”

Molt honorable senyor president de la Generalitat, molt honorable senyor president del Parlament, “señoras, señores, amigos míos, comienzo esta intervención con un poema de Santino Spinelli, que permítame que les traduzca: ‘Auschwitz, cara seca, ojos negros, labios fríos, quietud, corazón cortado, sin alma, sin palabra, sin llanto.’

Auschwitz, ‘o logor’, tal como lo llamaban los gitanos allí encerrados, ‘grande y negro’, que escribía un ‘chavorrillo’. Tan anónimo como desconocido fue su fin, aunque no es difícil imaginarlo. Nadie debería olvidar lo sucedido en tantas otras ciudades y poblaciones en aquellos años desgraciados.

Señoras, señores, soy hombre de pocas palabras, amante y defensor de la cultura ‘roma’, pero sobretodo comprometido con la justicia. Y es por esto que quisiera pedir aquí, públicamente, un mayor esfuerzo de todos, sin exclusión –fuerzas sociales, políticas, sociedad civil–, para que estemos especialmente atentos ante cualquier brote de racismo o xenofobia. Alcemos nuestra voz cuando de nuevo se produzcan deportaciones, registro de huellas dactilares, incluyendo menores, o declaraciones de responsables políticos que favorezcan leyes que amparen la marginación, el racismo o la xenofobia. Alcemos nuestra voz sin temor para que en cualquier estado, independientemente de su situación geopolítica o su influencia en las democracias occidentales, se impidan situaciones de asedio a la población ‘roma’ o a cualquier otra, que se justifican como justas o inevitables. No hagamos posible un nuevo holocausto, no con nuestro silencio ni con nuestro mirar a otro lado, no con nuestra indiferencia.

Cataluña hoy es más gitana que nunca. El Estado español y Europa por supuesto que también. Somos la minoría más numerosa de todo el continente. Poco a poco, en los últimos años el genocidio a los ‘roma’ va siendo más y mejor conocido. Desde aquí quisiera dar las gracias a todos los que trabajan para ello, especialmente al Govern de la Generalitat, a la Direcció General de la Memòria Democràtica y, por supuesto, al Parlament de Catalunya.

Termino dando el pésame a los familiares de las víctimas del temporal que ha afectado gravemente parte de nuestra Cataluña”.

Moltes gràcies, “muchas gracias, ‘nags tunenge’. ‘Thag dleveça’, que Dios bendiga a todos los que nos encontramos aquí en la sala”.

El president

Intervindrà seguidament el senyor Miquel de los Cobos, estudiant de l'IES Miramar, de Viladecans, i participant al projecte “Viatge a Mauthausen 2009”, en representació dels perseguits per raons polítiques.

El Sr. Miquel de los Cobos (estudiant d'educació secundària)

Bona tarda. Tinc quinze anys i vull anar a Mauthausen. Tots m'han avisat que no serà un viatge de plaer, que hi veuré i hi sentiré coses que potser em podria estalviar. M'han dit que un jove com jo ha de mirar les coses divertides de la vida, que mirar cap enrere no arregla res, que què n'he de fer jo, d'una cosa que va passar ja fa tant de temps.

Però jo he pensat que la meva mare té quaranta-vuit anys, que el més gran dels meus avis en farà setanta-nou, que jo sóc la tercera generació després que els nazis construïssin els camps de concentració, sóc la tercera generació després de tots aquells que van mirar cap a un altre costat, i sóc també la tercera generació després dels qui van resistir, dels qui van arriscar les seves vides per protegir als qui les autoritats havien expropiat qualsevol dret. Potser, la generació que vingui després de la nostra ja no podrà veure personalment cap dels testimonis vius que ens mostren què pot passar quan tota una societat mira cap a un altre costat quan el seu veí és perseguit, despullat de qualsevol dret. Per això és important per a mi viatjar a Mauthausen, saber què hi va passar, conèixer persones que conserven la memòria de com de dures poden ser les coses en una societat en què la majoria mira cap a un altre costat, fa com si no hi veiés, perquè pensa que a ells no els afectarà. Perquè jo vull ser part d'una tercera generació que atresori el record del que pot passar quan mirem cap a un altre costat. Perquè he après que cada cop que desviem la mirada justifiquem el crim, que cada atac als drets humans és una finestra oberta al nazisme.

Tinc quinze anys. Vull anar a Mauthausen. Sé que no serà un viatge de plaer, però sóc la tercera generació, i a nosaltres ens toca vigilar que les finestres estiguin ben tancades.

Moltes gràcies.

El president

La senyora Hila Barcas Lewkovicz, en representació del poble jueu, té la paraula.

La Sra. Hila Barcas Lewkovicz (representant del poble jueu)

Moltes gràcies.

Bona tarda. No vinc a parlar de l'extermini sistemàtic de 6 milions de jueus a la Segona Guerra Mundial. No em sento amb el dret de parlar per tots ells. Qualsevol cosa que jo pugui dir no és res comparat amb la tragèdia del meu poble. Vinc a explicar la meva història, la història de la filla d'una supervivent d'Auschwitz, la meva mare, la persona que més admiro en aquest món.

La meva mare va néixer a Polònia. Tenia nou anys quan la van deportar al camp d'extermini d'Auschwitz. Abans d'això va estar quasi dos anys al gueto subsistint en condicions inhumanes. A la meva mare no li agrada parlar del tema, se sent responsable de contagiar un llegat negatiu als seus fills i néts, i ha volgut criar sempre ànimes lliures i pures, no contaminades per la rancúnia. Per aquest motiu ha hagut de portar aquesta càrrega, la del patiment extrem a què va ser sotmesa..., on va perdre la seva família, completament sola.

Jo me'n vaig assabentar per casualitat. Sí, és cert, veia que la meva mare duia un número gravat al braç, però quan li ho vaig preguntar em va dir que eren coses de la guerra, i no vaig insistir-hi més.

La meva mare va poder amagar el seu dolor davant meu fins que vaig tenir dotze anys. Quan algú m'ho va explicar, vaig córrer a comentar el tema amb el meu pare, que em va dir: "A la teva mare no li agrada parlar d'aquest tema, és millor no recordar-l'hi gaire, i no oblidis que hem d'intentar compensar-li tots els patiments que ha tingut i no fer-la enfadar. Es mereix només alegries, ja ha patit bastant."

De totes maneres, ell va comentar a la meva mare que jo ja ho sabia, i aleshores ella va parlar una mica amb mi. De la seva explicació en aquell primer moment només recordo que no va parlar del camp. Li va semblar massa fort, suposo. Només em va parlar de la vida al gueto, i va dir: "Passàvem molta gana. Al costat del meu llit, al gueto, hi havia un forat perquè jo em menjava la paret de calç."

Al cap d'uns anys jo vaig anar a fer els meus estudis universitaris a Israel. Cursant la carrera de sociologia em van demanar com a pràctica que presentés l'arbre genealògic de la meva família. Jo no el sabia fer. La família del meu pare era molt petita, i la de la meva mare havia desaparegut pràcticament arran de l'extermini dels jueus a la Segona Guerra Mundial. Vaig demanar ajuda al meu pare, i ell, molt meticulós, me'l va preparar des de Barcelona.

Quan em va enviar aquell document per correu i vaig obrir el sobre que el contenia vaig llegir els noms dels components de la meva família, un per un, i al costat del nom hi apareixien les seves dates de naixement i de mort. Aproximades, ja que no se sap la data exacta, quan es fa un extermini sistemàtic. Vaig començar a plorar i no podia parar. En aquell full hi apareixien els noms de moltes persones assassinades pels nazis que no havien pogut desenvolupar les seves vides, ni tenir fills ni néts.

El patiment de la meva mare viu encara amb mi, encara que ella hagi fet tot el possible per evitar-m'ho. Els pensaments sobre el tema sé que la torturen a ella i també em torturen a mi. El dolor pel qual va passar no acaba amb una generació, sinó que queda per a la següent, encara que ho vulguem evitar. Però el que no podem és permetre l'oblit, la ignorància o, pitjor encara, la banalització del tema. I em dol la constatació recent que l'antisemitisme a Catalunya no és mort. Els esdeveniments dels darrers dies arran de la guerra entre Gaza i Israel m'han ensenyat com temes polítics acaben derivant en declaracions i actes antisemites. Les protestes contra la guerra a l'Orient Mitjà s'han desenvolupat entre simbologia nazi tolerada, i l'exacerbació dels ànims dirigida per grups d'interès ens ha fet assistir a un atemptat violent contra una de les sinagogues de Barcelona.

Agraeixo al Parlament de Catalunya l'organització d'aquest acte com a mostra del seu respecte a les víctimes de l'holocaust, i em permeto aprofitar aquest entorn per

demanar tots els esforços institucionals per desenvolupar tasques de divulgació i ensenyament a Catalunya que facin impossible que es repeteixen actes com els vistos aquests dies.

Moltes gràcies.

El president

Té la paraula el president de la Generalitat de Catalunya, el molt honorable senyor José Montilla.

El president de la Generalitat (Sr. José Montilla)

Molt honorable president del Parlament de Catalunya, il·lustres diputats i diputades, autoritats, senyores i senyors, amb motiu del dia internacional instituït per les Nacions Unides en memòria de les víctimes de l'holocaust vull mostrar la meva adhesió, i la del Govern que presideixo, a l'acte d'avui. Considero, a més, que les nombroses iniciatives per recordar aquest genocidi impulsades aquests dies a casa nostra, a Catalunya, ajuden precisament que les generacions actuals coneguin el que representaren aquells fets per al poble jueu i per a altres col·lectius, entre els quals, cal recordar-ho, hi havia també catalans que van lluitar per la democràcia i la llibertat, aquí a Catalunya i després a Europa.

És important no oblidar aquests fets. Mantenir-ne viva la memòria és la millor manera d'evitar que puguin tornar-se a repetir, com molt bé ens ha alertat alguna de les intervencions que s'han produït aquesta tarda. Cal estar atents, precisament per evitar qualsevol nova expressió d'antisemitisme o de menyspreu a la dignitat humana, sigui per raó de raça, de creença o d'orientació sexual.

Per això, la Generalitat de Catalunya treballa i treballarà activament perquè la pau i la concòrdia permetin als pobles, les religions i les persones conviure en plena harmonia, i molt més, perquè és la nostra obligació, aquí, a casa nostra, a Catalunya.

Gràcies.

El president

Moltes gràcies, president.

I abans de cloure aquest acte, permetin-me que hi afegeixi unes paraules. Diu Federico Mayor Zaragoza que “no podem escriure el passat, només podem descriure'l, però podem i hem d'escriure el futur”. Aquest és un acte d'homenatge, de recordatori del passat. Però el fem també, i sobretot, pel futur, per aquest futur que hem d'escriure.

Rendim homenatge als més de 6 milions de persones del poble jueu assassinades pel nazisme. També als milions de persones que en foren víctimes perquè eren d'ètnia gitana, o per la seva condició sexual, o perquè patien alguna discapacitat, o per raons ideològiques, polítiques, de creença, o perquè es van enfrontar al mateix holocaust. I no oblidem incloure-hi els milers de catalans fugits del franquisme i del feixisme que foren deportats als terribles camps de concentració. En definitiva rendim solemne homenatge als milions de persones que van patir la barbàrie nazi, la barbàrie feixista.

I en fer-ho reivindiquem la dignitat humana, reivindiquem que en aquest futur que encara hem d'escriure no hi hagi lloc per a res semblant als camps de concentració del nazisme, que no hi hagi lloc per a l'extermini, que no hi hagi lloc per a la crueltat que milions de persones van patir. Cal recordar-ho, cal renovar any rere any el compromís de la humanitat perquè aquells fets no es reproduueixin enlloc, sota cap bandera, sota cap justificació.

I de la mateixa manera cal recordar una vegada i una altra que els qui van cometre aquells crims, aquell extermini organitzat, aquella monstruositat, eren persones, eren éssers humans. És a dir, cal que siguem conscients que aquell malson va néixer en el mateix centre de la civilitzada i culta Europa, i per tant que no es pot menystenir el risc que l'ésser humà, en qualsevol punt del planeta, pugui caure en el mateix abisme d'inhumanitat.

Si en som conscients, si mantenim presents els testimonis del que va succeir i la memòria dels qui en foren víctimes, si mantenim el respecte per les diferents identitats, les llibertats i els drets de totes les persones i els pobles, si conservem el valor, el valor del que significa qualsevol vida humana, serà més fàcil evitar que d'una manera o una altra es repeteixi aquell terrible capítol de la història, que ja només podem descriure, maleir i recordar.

Aturar l'horror nazi va costar anys i milions de vides en la més gran i mortífera guerra mai coneguda, la Segona Guerra Mundial. Se'l va poder derrotar, però aquella victòria cal refermar-la cada dia. O com va dir Miquel Martí i Pol: "Sigueu tenaços, que la lluita és molt dura. La pau no és un cop de vent sobtat, sinó la pedra que cal esculpir i l'esforç de conquerir-la."

Esculpir i conquerir la pau, escriure un futur millor per a la humanitat, és un repte de tots, i cal treballar-hi cada dia. Però no en tinguem cap dubte: l'esforç val la pena. Mantinguem viva la memòria del passat i vetllem perquè ningú no sembri mai més la llavor de l'horror. No permetem que torni a passar mai més.

Avui, més que mai i amb tota la convicció, "lahaim!", o sigui, "a la vida!".